

1'İNCİ ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ MİMARLARI

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Ali Talât Bey (Tokat 1869 - İstanbul 1922) :

Mimar bir süre Sanayi-i Nefise'nin resim bölümüne devam etmiş, 1888 'de Hendese-i Mülkiye Mektebine girmiş, 1895 yılında birincilikle mezun olmuştur. Mezuniyetinin ardından "köprücülük, kârgir ve ahşap inşaat" dersleri hocalığına tayin edilmiştir.

Ali Talat Bey, öğretim üyeliği görevinin yanı sıra Meclisi Maliye istinaf muhammimliğinde, Şehremaneti Heyeti fenniye mimarlığı görevlerinde de bulunmuştur. Klâsik Türk yapı sanatı üzerinde çalışmayı istediğinden Evkaf Nezaretine girmiş, heyeti Fenniye Müdür Yardımcısı olmuş, 1919 yılında da Evkaf Nezareti Fenniye Reisliğine getirilmiştir. Evkaf Nezaretinde Mimar Kemalettin Bey ile çalışmıştır.

Ali Talat Bey, İstanbul'da bazı türbeleri restore etmiş, Boğaziçi'ndeki neo-klâsik üsluptaki vapur iskelelerini yapmıştır. Beşiktaş, Üsküdar ve Kuzguncuk İskeleleri Ali Talat Bey'in projelerine göre yapılmıştır.

Ali Talat Bey, Mimar Kemalettin bey ile birlikte "Fennî Mimari" isimli bir eser kaleme almış, ayrıca "İnşaat ve İmalatta İşçilik" ismi altında dört ciltlik bir diğerini daha yazmıştır. Ölümünden sonra yayınlanan Sanayii İnşaiye ve Mimariye'de doğramacılık, marangozluk, silicilik gibi bir eseri daha bulunmaktadır.

Mimar Sinan'a olan hayranlığından ötürü, ölümün ardından onun türbesine defnedilmiştir.

SANÂYİ'-İ İNŞÂİYE ve Mİ'MÂRİYEDEN
DOĞRAMACILIK, MARANGOZ
ve
SİLİCİLİK

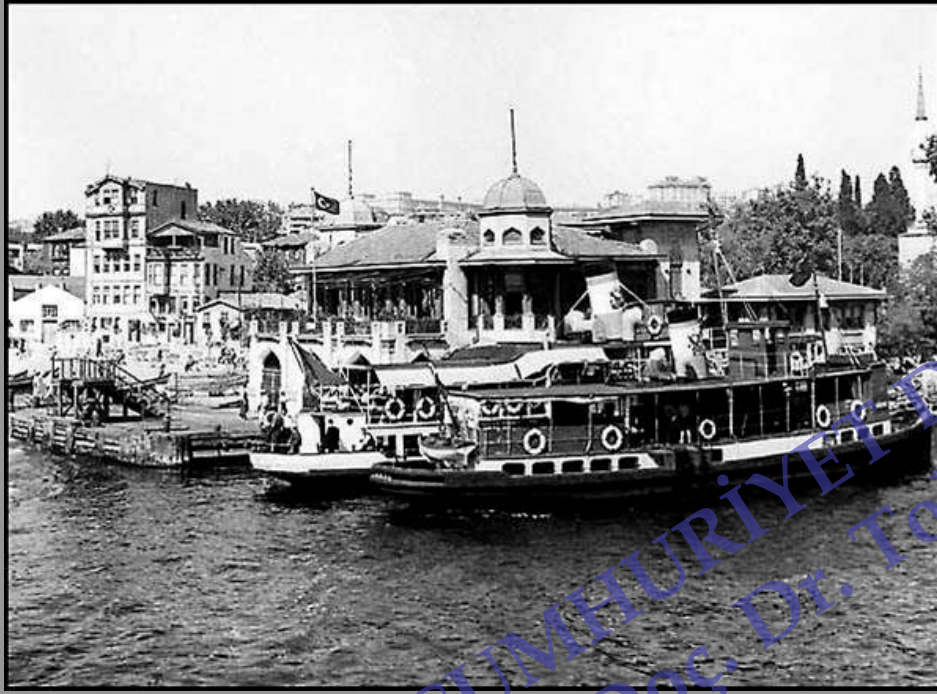
İ'MÂLÂTINA ÂİD MEBÂHİS

ALİ TALAT

Bugünün İstanbul Teknik Üniversitesi'nin temeli olan Mühendishane-i Berri Hümayun ve Hendese-i Mülkiye okullarında verdiği ders notlarıydı.

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Neo-Klasik üslubun Türk mimarisine uygulayan ilk mimarlardan olan Ali Talat Bey bu yapıda sivri kemerler, iç ve dış cephelerde bezemelere yer vermiş ve böylece yeni bir mimari anlayışı ortaya koymuştur. İskelenin iç mekânlarında, tavan kenarlarında alçı mukarnas sıralara, duvarlarda da kalem işi bezemelere yer verilmiştir. Ayrıca dış cephelerde taş kabaralar, pencere kemerleri içerisinde de çini panolar yerleştirilmiştir. Giriş cephesindeki sivri kemerin iki yanında bulunan çini panolara da binanın yapım tarihi yazılmıştır. İskelenin deniz cephesinin iki yanına yerleştirilen, özgün kuleler kubbe ile örtülmüştür. Ne var ki bu kubbeler 1970 yılı onarımında yıkılmış ve üzerleri kırma çatı ile örtülmüştür.

Mimar Kemalettin (1870-1927)

Mimar Sinan'dan sonra yapıtları toplum tarafından en çok tanınan ve saygı duyulan mimarlarımızdan biri olan Kemalettin Bey 1870 yılında İstanbul'un Acıbadem semtinde orta halli bir Osmanlı ailesinin tek çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. İlköğretimine 1875 yılında İbrahim Ağa İbtidai Mektebinde başlamıştır. Ortaöğretimine ise 1881'de Girit'te başlayan Kemalettin Bey, 1882 yılında İstanbul'a geri döner. Yüksek öğrenimini 1887 - 1891 yılları arasında Hendese-i Mülkiye'de tamamlamıştır. Burada Alman Kos, Avusturyalı Forcheimer ve Alman Jachmund'un öğrencisi oldu.

Öğrenim döneminde, sanata yatkınlığı nedeni ile daha çok resim ve mimarlık derslerine önem verdi ve mezuniyetinden sonra hiçbir zaman mühendislikle uğraşmadı. Öğreniminin tamamlanmasından hemen sonra Prof. Jachmund'a asistan olarak atandı. Asistanlığı döneminde Prof. Jachmund'dan ve Profesörün üzerinde çalıştığı Sirkeci Garı tasarımından çok etkilenmiştir. İleri yıllarda tasarladığı Evkafi Humayün Nezareti ve Edirne Garı gibi yapılarında bu etkilenmenin izleri görülmektedir.

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

SAYI 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Поздравъ отъ Плорливъ. Га рата.
Souvenir de Philirropoli. La gare.

8 Ocak 1895'te mimarlık eğitimini geliştirmek için devlet tarafından Berlin'e gönderildi. Berlin'de Charlottenburg Technische Hochschule'de iki yıl mimarlık eğitimi gördükten sonra iki yıl da çeşitli mimarlık bürolarında çalıştı. Almanya'da kaldığı bu dört yıl Kemalettin Bey'in üzerindeki Alman Kültürel etkisini iyice derinleştirmiştir.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT
DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Dr. Tolga BOZKURT

6 Nisan 1899'da yurda dönen Kemalettin Bey; 14 Mayıs'ta Hendese-i Mülkiye'deki görevine yeniden başladı. 1901 yılında Harbiye Nezareti Ebniye-i Askeriye (Askeri yapılar) mimarlığına ek görevle atandı. Ulusal mimarlık konusundaki düşünceleri ve bu yöndeki ilk yapıları bu dönemde şekillenmeye başladı.

Ziya Gökalp Kemalettin Bey için 1918'de şunları yazacaktır: " *Türk Mimarlığında Mimar Kemalettin Bey'i unutmamak lazımdır. Bütün genç mimarların Türkçü olmasında, onun büyük tesiri vardır*"

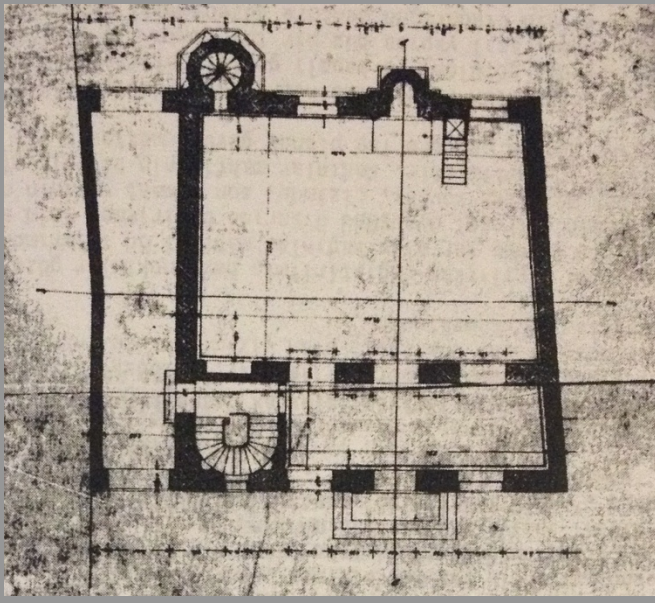
Kemalettin Bey'in II. Meşrutiyet öncesi dönemde en büyük etkinliği eğitim alanında olmuştur. Prof. Jachmund'un Hendese-i Mülkiye'den ayrılmasından sonra mimarlık derslerini üstlenmiş ayrıca Sanay-i Nefise Mektebi'nde (Güzel Sanatlar Akademisi) "Nazariyat-i Mimariye" adlı bir ders vermeye başlamıştır. Ulusçuluk akımına paralel olarak ulusal mimarlık anlayışını ortaya çıkarmak, bu anlayışı hayata geçirmek adına, düşüncelerini ifade edebileceği bir ortamı da böylece oluşturmuştur.

1909'da II. Abdülhamid'in tahtan indirilmesinden sonra çağdaşlaşmaya yönelik bir atılımla tüm devlet kurumlarında yenileştirme, geliştirme ve düzenleme girişimlerinin olduğu bu dönemde, Evkaf Nezaretine vakıf yapılarının onarımıyla uğraşacak bir İnşaat ve Tamirat Müdürlüğü kurulmuş ve başına Kemalettin Bey getirilmiştir. Kamusal desteği arkasına alan Kemalettin Bey, ilk iş olarak İstanbul'un eski vakıf yapılarının onarım çalışmalarını başlatmıştır. Bu onarım süreci onun ulusal mimarlık anlayışını geliştirmesine yardımcı olan bilgileri edinmesini sağlamıştır.

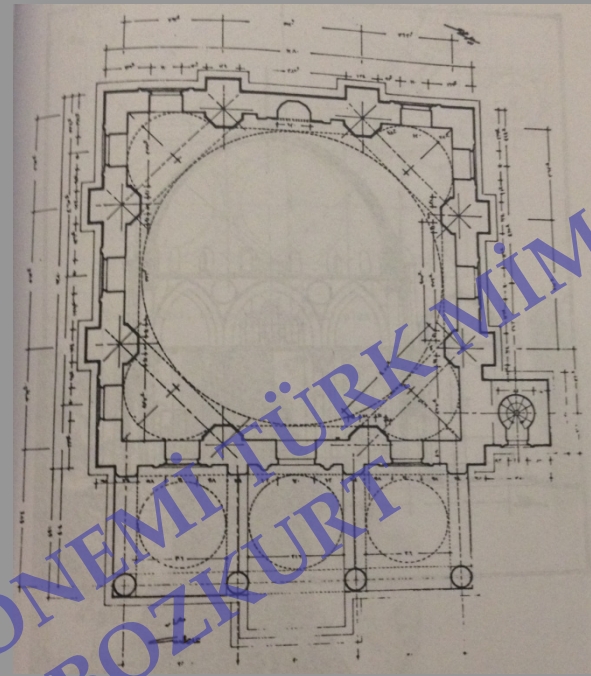
Öte yandan Kemalettin Bey'in önerileri doğrultusunda evkaf gelirlerini arttırmak amacıyla yeni yapılar yapılması için İnşaat ve Tamirat Heyet-i Fenniyesinin kadroları genişletilmiş, çeşitli uzmanlık dallarından alınan teknisyenlerle örgütün büyük bir mimarlık ve inşaat bürosu biçiminde çalışması sağlanmıştır. "Kemalettin Okulu" diye adlandırılabilen bu büro, ulusal mimarlık anlayışını ülkenin tüm yörelerinde uygulayan mimar, mühendis ve yapı ustasının yetişmesine olanak tanımıştır. Bu dönemde Evkaf Nezareti İnşaat ve Tamirat Heyet-i Feniyesi I. Ulusal Mimarlık akımının beşiği olmuştur.

1919 yılında İngiliz yönetimine geçen Kudüs'te Mescid-i Aksa'nın ve Kubbet-üs Sahra'nın onarımı için Müftü tarafından Kudüs'e çağrıldı, çağrıtıyı kabul eden Kemalettin Bey, Mescid-i Aksa'nın onarımında gösterdiği başarıdan dolayı İngiliz Kraliyet Mimarlar Akademisine (RIBA) şeref üyesi olarak seçildi.

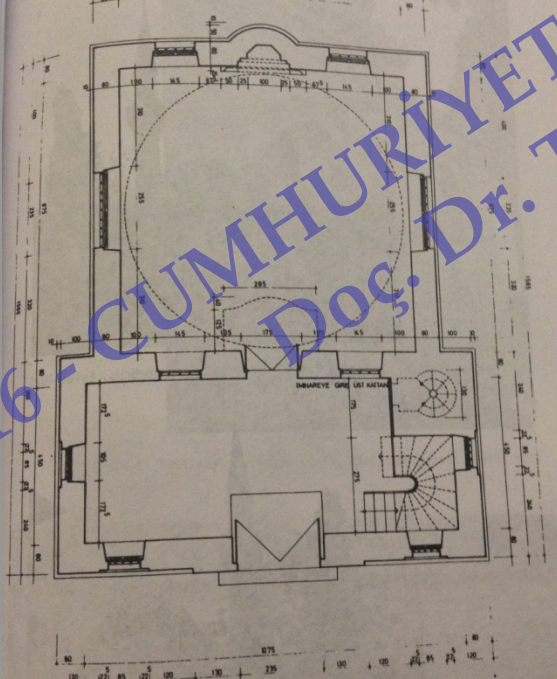
Kemalettin Bey'in Kudüs'te bulunduğu sırada Ankara'da gerçekleştirilmesi düşünölen bazı Cumhuriyet yapılarının tasarımı Vedat Tek'e verilmiş, sonradan Büyük Millet Meclisi Binası olarak kullanılan Halk Partisi Genel Merkezi 1924'te tamamlanmış, ancak Vakıf Oteli (Ankara Palas) yapımına başlanmasına karşın anlaşmazlıklar nedeni ile yarım kalmıştır. Kemalettin Bey, Vakıf Otelinin tamamlanması için Ankara'ya çağrılmış, 1 Ağustos 1925'te Kudüs'ten Ankara'ya gelen Kemalettin Bey Evkaf Müdüriyeti Umumiyesi İnşaat ve Tamirat Müdürlüğü'ne atanmıştır.

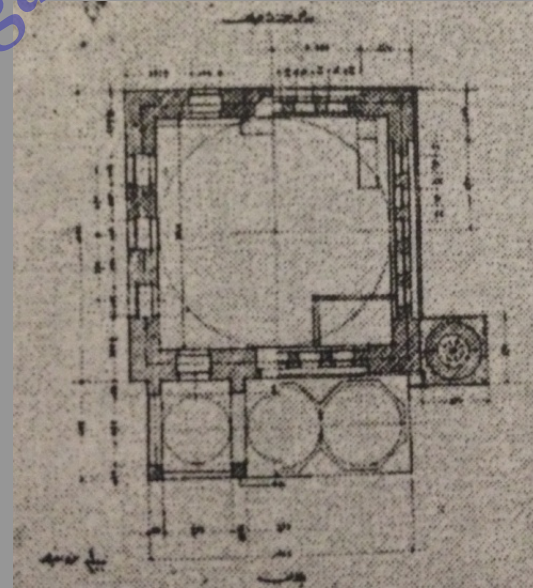
Kamer Hatun Camii Planı

Bebek Camii Planı

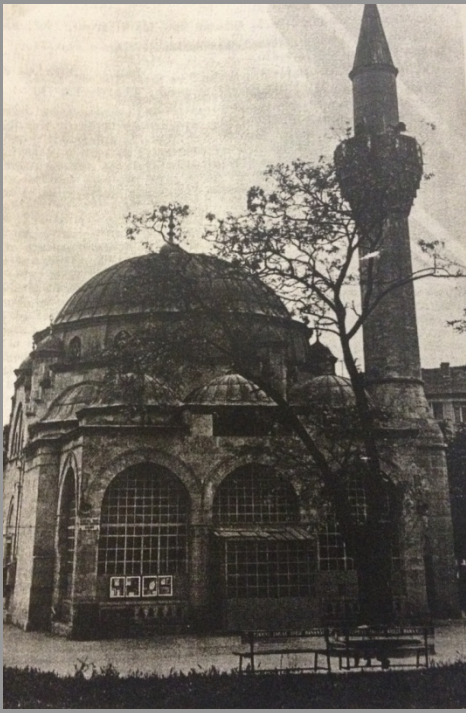

Yeşilköy Mecidiye Camii Planı

Bostancı Kuloğlu Camii Planı

Bakırköy Kartaltepe Camii

Yeşilköy Mecidiye Camii

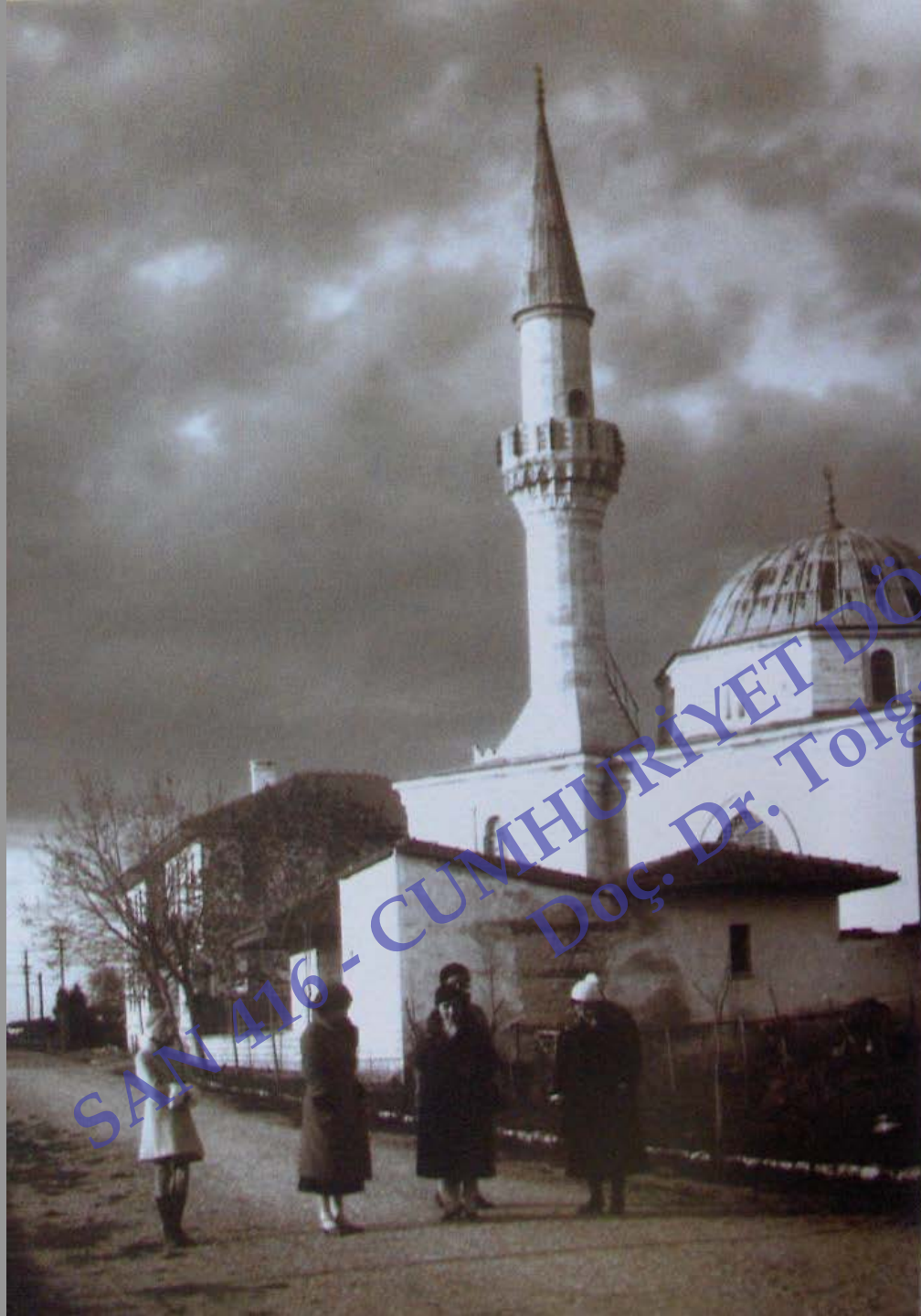
Bostancı Kuloğlu Camii

Kamer Hatun Camii

Bebek Camii

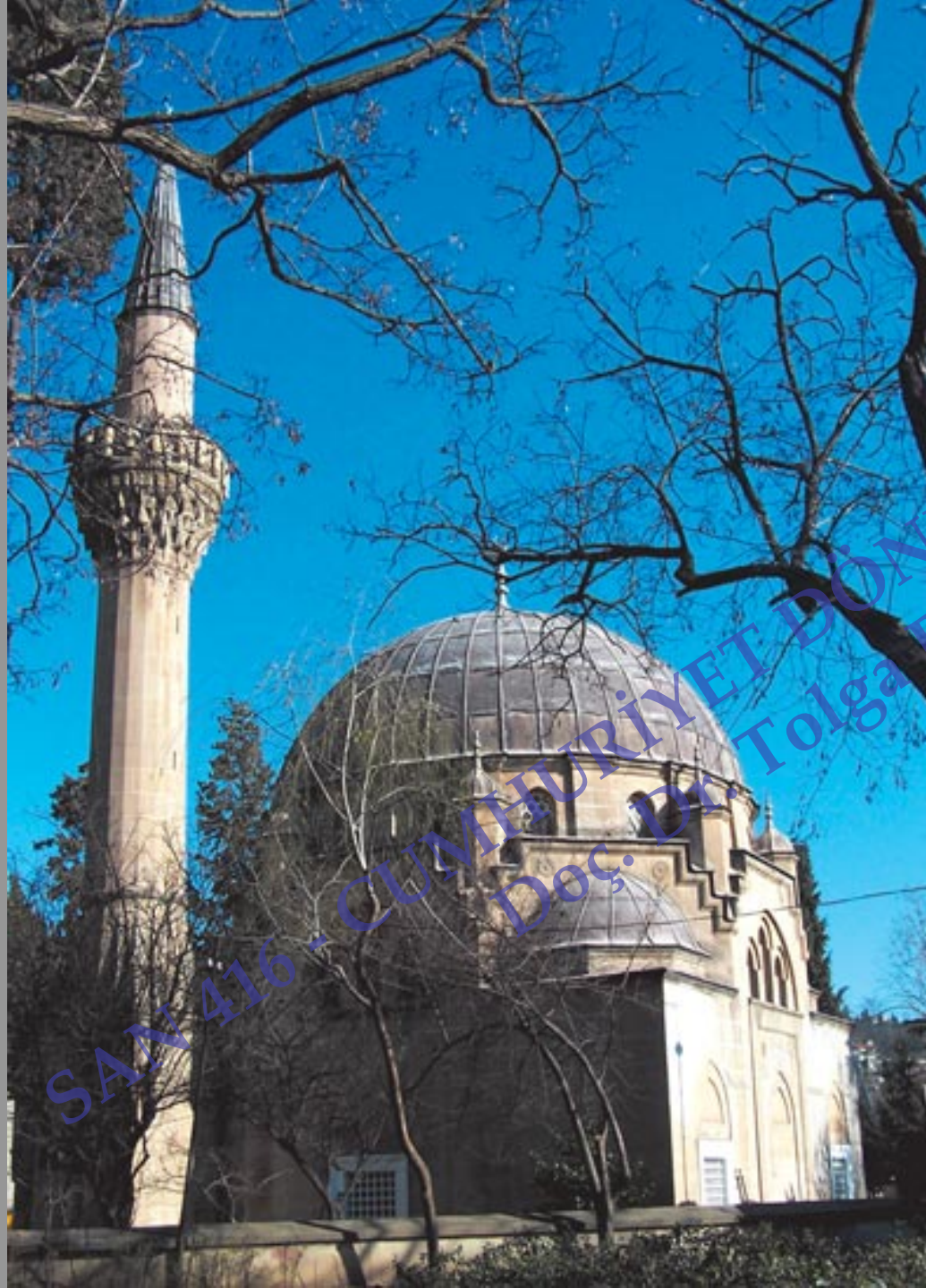
SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Yeşilköy Mecidiye Camii (1910)

Bostancı Camii (1913)

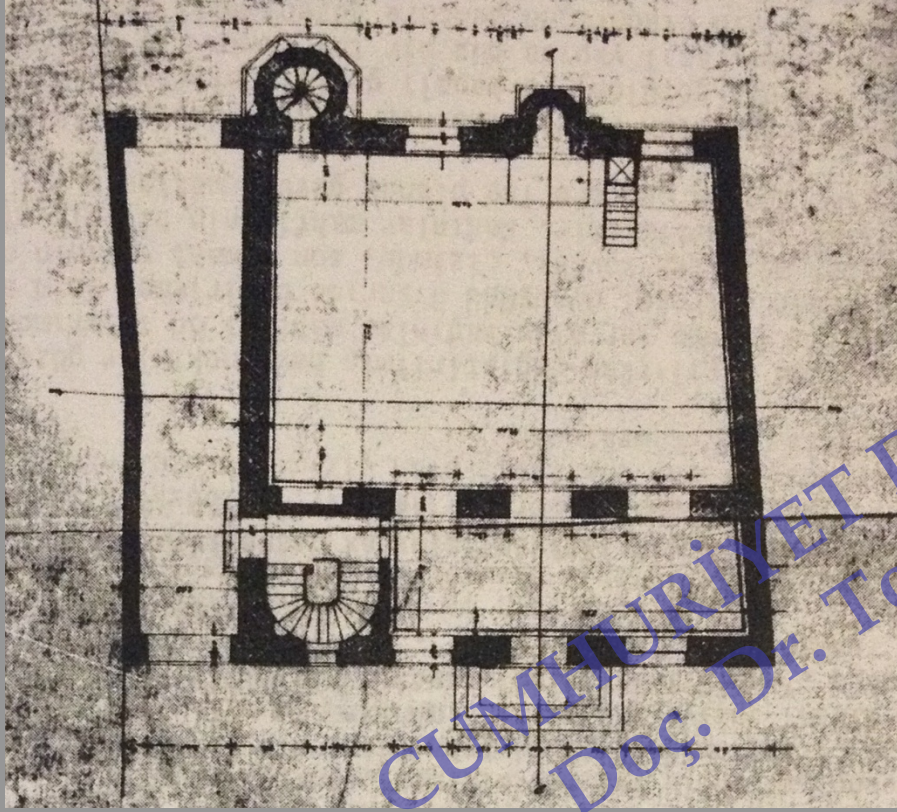

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

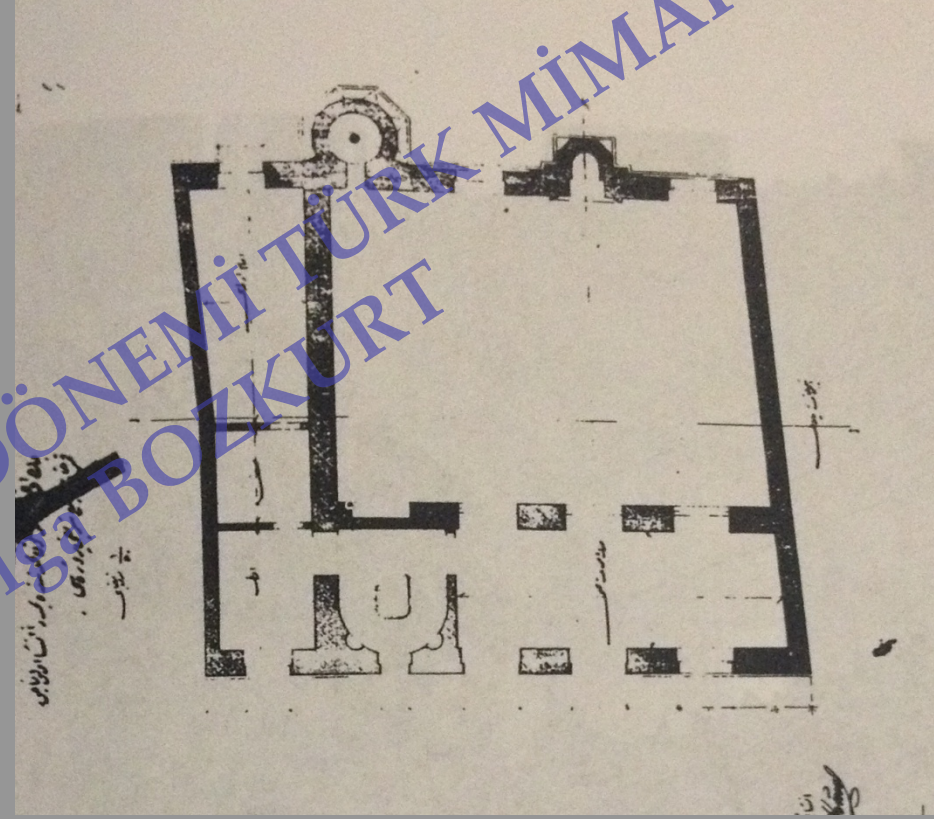
Bebek Camii (1913)

Kamerhatun Camii (1911)

Kamer Hatun Camii / Alt kat planı

Kamer Hatun Camii / Üst kat planı

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Kamerhatun Camii (1911)

SAYI 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
DOÇ. DR. TOLGA BOZKURT

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

SAM 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ

Doç. Dr. Tolga BOZKURT

MİMARİSİ

YAVUZ SULTAN SELİM VE
HAZRETLERİNİN TÖV ANI
KÂHER HATUN ÇAYI

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Fatih Ahmet Cevat Paşa Türbesi (1901)

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Sultan Reşat Türbesi (1911)

Gazi Osman Paşa Türbesi (1902)

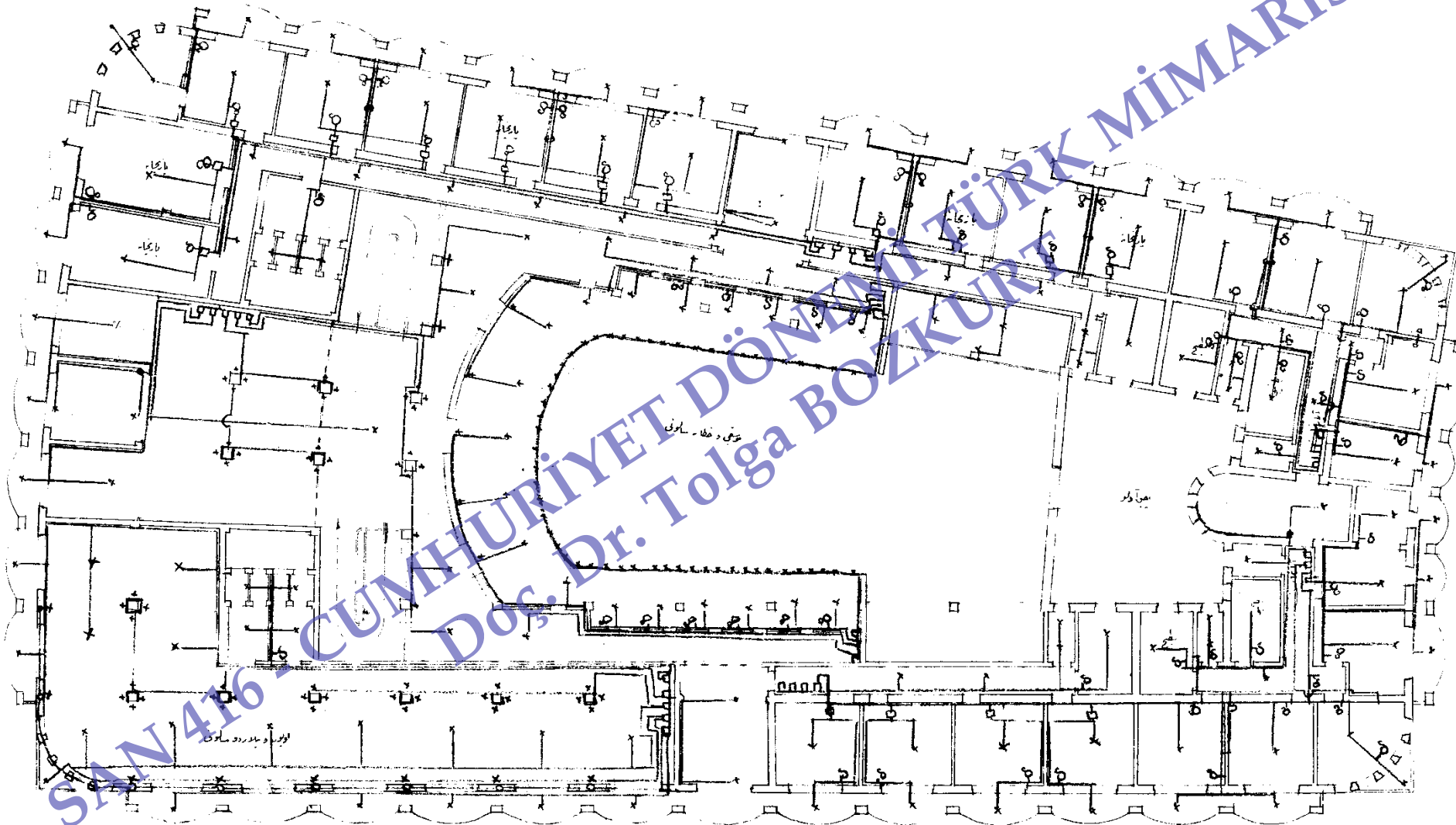

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Birinci Vakıf Han (1911-1918)

Ankara İkinci Vakıf Hanı (1927)

SAN 416 CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

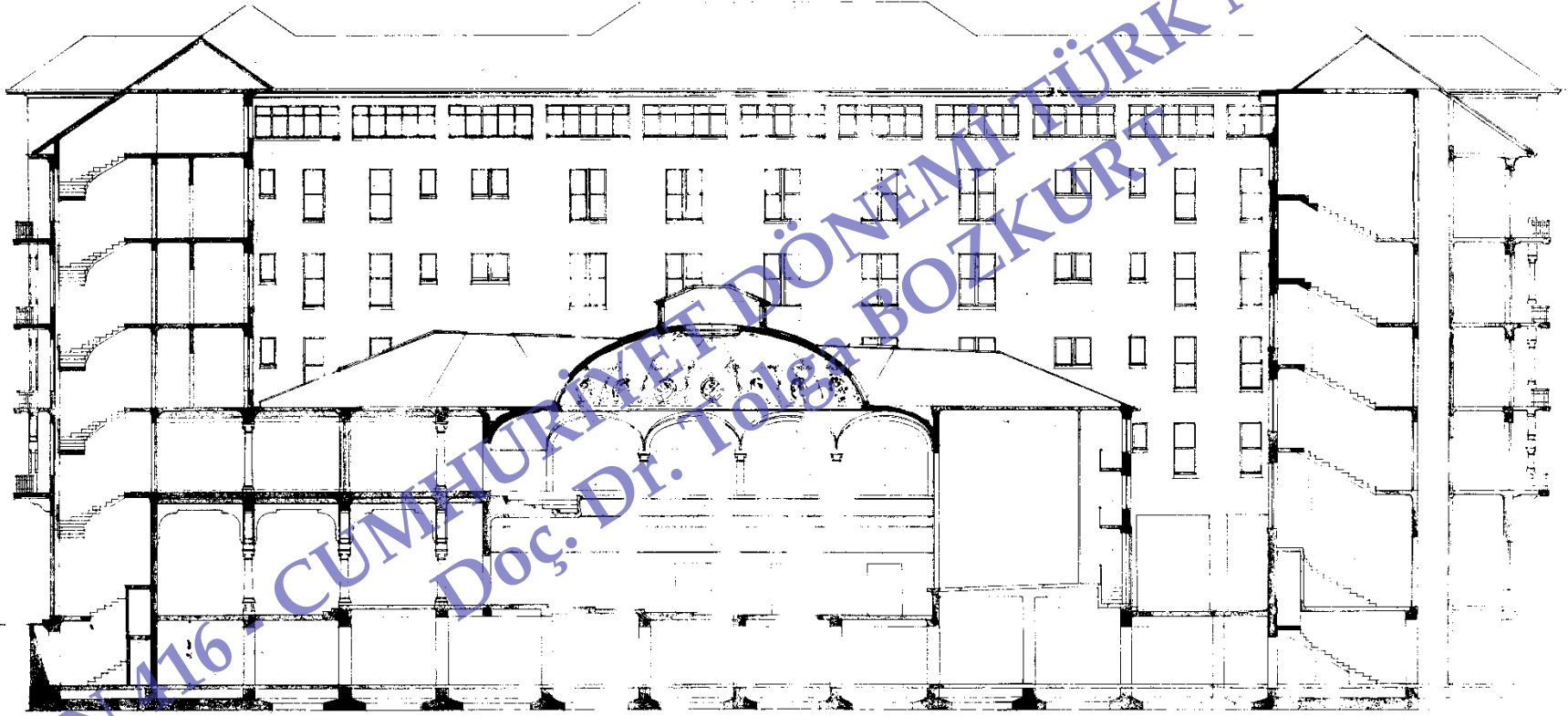
1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

انقرده : ایچی و کلچی

انقرده : ایچی و کلچی

پلان سوشیالیست

مطابق عذر و

SAN 16 CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

ÖZEL DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ

907

SAN 416 - CUMHURİYET

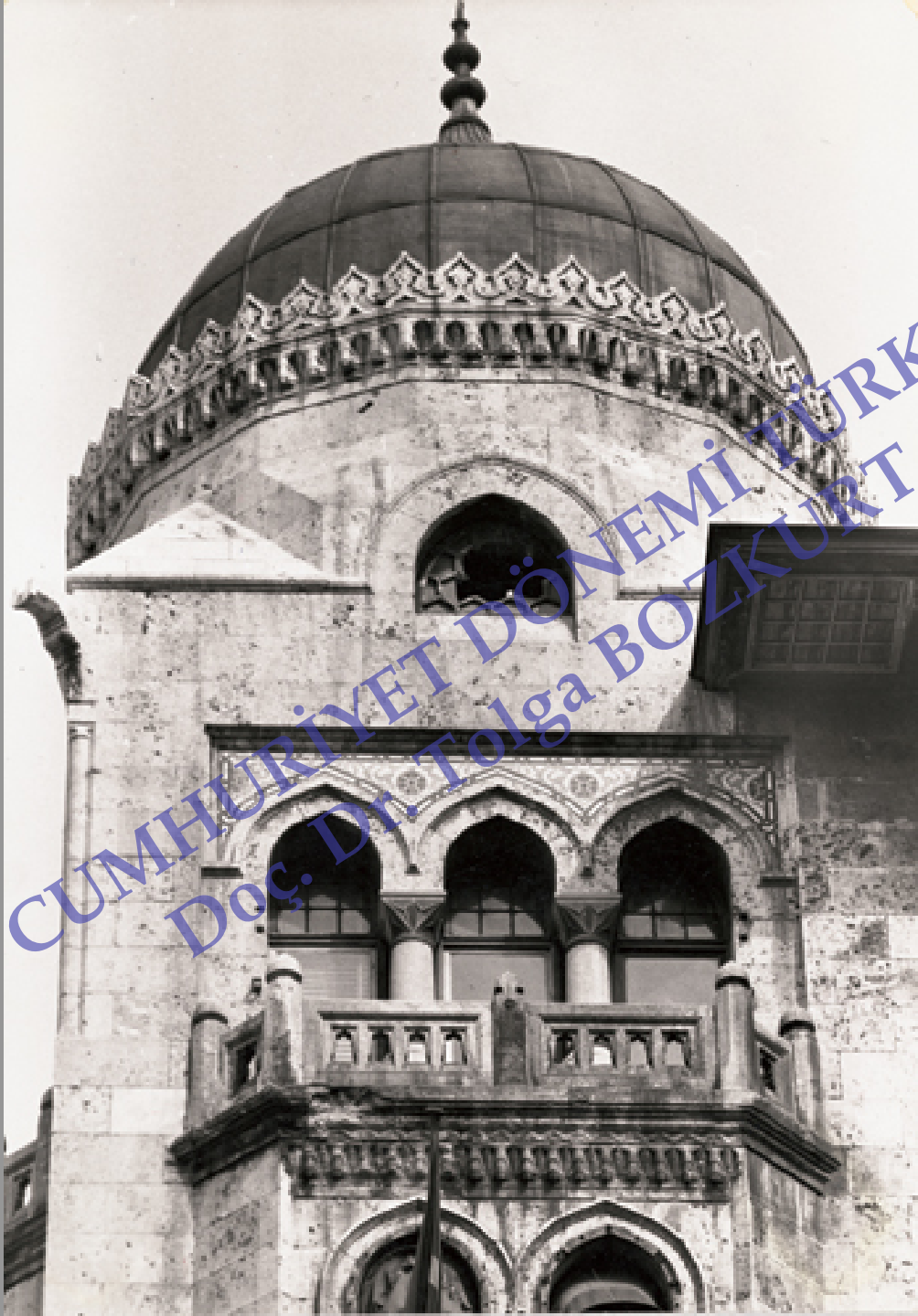
پارچه نما جبهه

معمردو ایچمروتعد آباجانان
سا

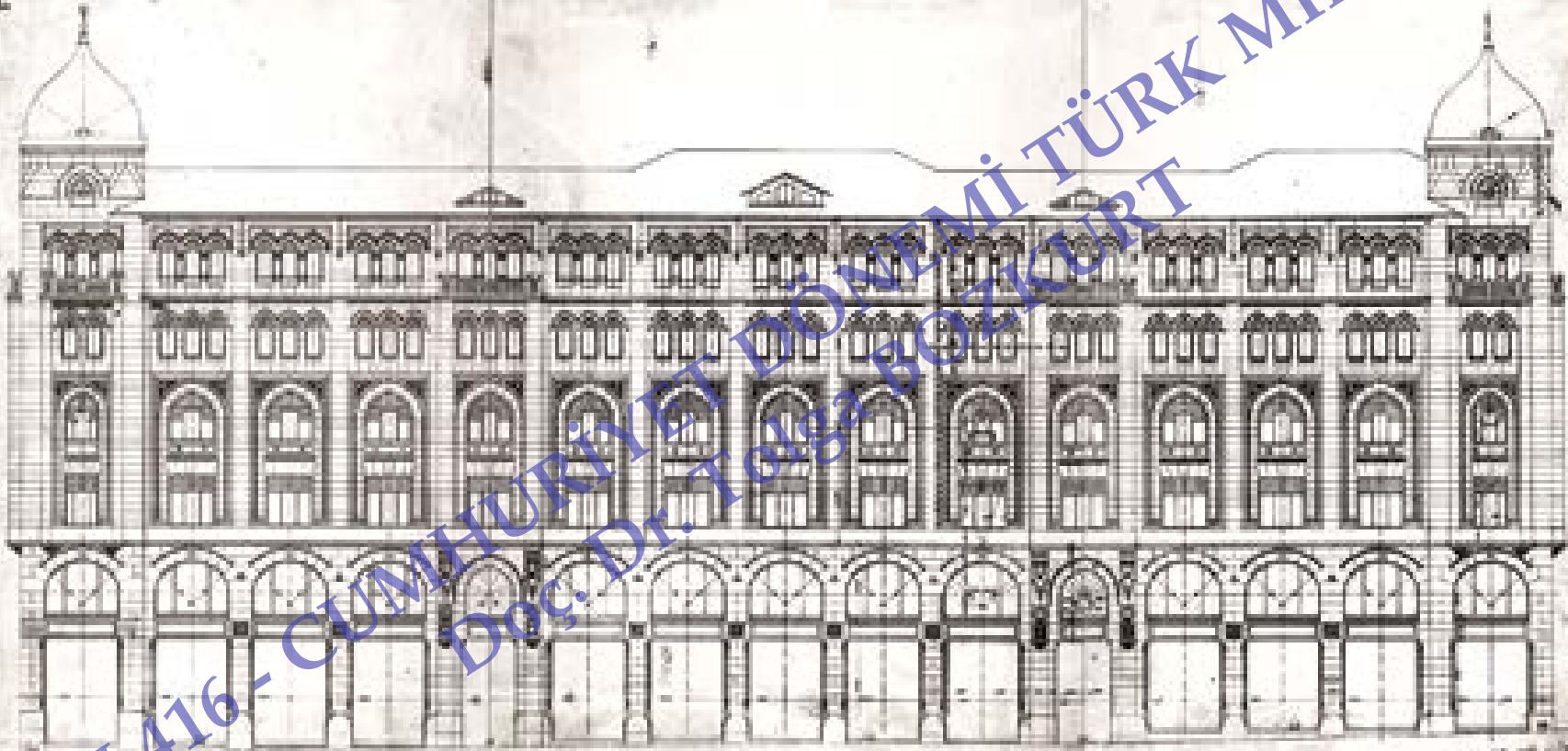

İstanbul Dördüncü Vakıf Hanı
(1916-1926)

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Harikzedegan / Tayyare Apartmanları, Laleli-İstanbul (1922)

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Ankara Mimar Kemal İlköğretim Okulu (1926)

Ankara Gazi İlk Muallim Mektebi (1930)

MİMAR KEMALETTİN BEY'in FIRÇASINDAN GAZİ MUALLİM MEKTEBİ

Kaynak: Gazi Üniversitesi Resim - Heykel Müzesi

Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü Binası (1928)

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

SAN 416 - CUMHURİYET MÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Ankara Palas (1927)

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARİSİ
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

1961 CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MİMARISI
Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Mimar Kemaleddin, 13 Temmuz 1927 tarihinde Ankara'da beyin kanaması sonucu vefat etti.

Mezarı Bayezid Camii haziresinde bulunmakta olup, 2007'de yeniden düzenlenerek anısına bir mezar anıtı eklenmiştir.

Mimari üzerine görüşlerini de içeren notları İlhan Tekeli ve Selim İlkin tarafından, 1997 yılında "Mimar Kemalettin'in yazdıkları" başlığı altında kitaplaştırılmıştır.

REİSÜL KURRA
H.H.ABDURRAHMAN GÜRSES
1925-1909 -10.8.1999
BÂYEZİD CAMII BAŞ İMAMI 1946-1979
REİSÜL KURRA İNŞAATINI İZAR EYLEYİ
ÇETREK ASIR HASEKİ EĞİTİM
MERKEZİNDE İLMI KIRAAT TEDRİS EYLEYİ
KIRAAT İLMİNDE İSTANBUL TÂRIKUNIN
SOFİ MESLEK-İNİ TEMSİL EDİYORDU
RUHUNA FATİHA

Armağan kitabı

REİSÜL KURRA
BÂYEZİD CAMII BAŞ İMAMI
1946-1979
REİSÜL KURRA İNŞAATINI İZAR EYLEYİ
ÇETREK ASIR HASEKİ EĞİTİM
MERKEZİNDE İLMI KIRAAT TEDRİS EYLEYİ
KIRAAT İLMİNDE İSTANBUL TÂRIKUNIN
SOFİ MESLEK-İNİ TEMSİL EDİYORDU
RUHUNA FATİHA

İMAMAR KEMALVEDDİN 1870 1927

SAN 416 - CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK İMAMARISI
Doç. Dr. Tolga BOZKURT